

De omvang van de aanhang van Groep Wilders

Door Maurice de Hond (www.peil.nl)

Al sinds begin september - het moment dat Wilders uit de VVD-fractie trad - is er sprake van een fors verschil in scores voor de Groep Wilders tussen de Politieke Barometer van Inter/View-NSS (www.politiekebarometer.nl) en de scores die ik wekelijks bekend maak via www.peil.nl.

In de afgelopen weken ben ik meerdere keren gevraagd naar de verklaring van dit verschil. Dat geschiedde onder andere in de uitzending van Barend & Van Dorp op 19 oktober jl. Mijn uitleg is dat bij het telefonisch onderzoek dat Inter/View-NSS uitvoert de ondervraagden geen keuzes krijgen voorgelegd, maar alleen de vraag “Wat zou u stemmen als het vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zijn?” Bij het onderzoek dat uitgevoerd wordt via Peil.nl krijgen de ondervraagden daarentegen een overzicht van de partijen waaruit ze kunnen kiezen. In onderzoekskringen wordt dit verschil omschreven als een vraag met een “spontaan” antwoord ten opzichte van een “geholpen” antwoord.

Via een persbericht reageerde Inter/View-NSS op mijn uitleg. (U treft dit persbericht aan op www.interviewnss.nl). Naast een hele serie persoonlijke beschuldigingen, die voor een belangrijk deel gelardeerd zijn met onjuiste informatie, stellen zij dat via de “spontane herinnering” een beter beeld gegeven kan worden van de affiniteit met een partij en de electorale draagkracht. Mijn stellingname is echter dat de feitelijke vraag luidt “Als het vandaag verkiezingen zouden zijn.....”. En als mensen dus vandaag echt naar het stembureau gegaan zouden zijn, dan hadden ze een stembiljet gekregen waarop zij een opsomming hadden aangetroffen van alle partijen, die aan de verkiezingen hadden deelgenomen. Dus geen “spontane herinnering”, maar een “geholpen herinnering”.

In de afgelopen 2.5 jaar zijn er meerdere voorbeelden waarbij het onderzoek van Inter/View-NSS waar deze “spontane herinnering” een onderschatting gaven van de werkelijkheid van nieuwe partijen. In februari 2002, na de breuk tussen Fortuyn en Leefbaar Nederland, gaf de Politieke Barometer aan dat 2/3^e deel der kiezers bij Leefbaar Nederland bleven en maar 1/3^e deel overging naar de LPF. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2002 gaf Inter/View-NSS aan dat als het landelijke verkiezingen geweest zouden zijn dat Fortuyn dan 12% zou scoren. Op die verkiezingsdag had hij echter in Rotterdam alleen al 36% gescoord, hetgeen aangeeft dat de landelijke score eerder bij 18% zou liggen dan bij 12%. Kort voor de Europese Parlementsverkiezingen gaf de Politieke Barometer aan dat de Partij voor de Dieren onder de 0.6% scoorde, maar bij die Europese Parlementsverkiezingen haalde deze partij 2.8%. En ten slotte onderschatte Inter/View-NSS voorafgaande aan die Europese Parlementsverkiezingen Europa Transparant.

Inter/View-NSS viel in haar persbericht van 19 oktober jl. vooral mijn integriteit en kwaliteit als onderzoeker aan. Op deze plek en op dit moment wil ik op die aanval niet ingaan. Maar ik wil me beperken tot een louter onderzoekstechnische benadering.

Ik heb een onafhankelijk derde onderzoeksbureau (Team Vier te Amstelveen) gevraagd om op vrijdag 5 en zaterdag 6 november een telefonisch onderzoek uit te voeren naar politieke voorkeur onder een representatieve steekproef van bijna 500 mensen. (Inter/View-NSS onderzoekt 100 mensen per dag en haar resultaten van gisteravond zouden gebaseerd zijn op de meting na de dood van Van Gogh en kunnen dus maximaal 400 ondervraagden betreffen.

De meting van www.peil.nl betrof donderdag tot en met zaterdag en had ruim 2000 ondervraagden).

In het onderzoek dat Team Vier heeft uitgevoerd is allereerst gevraagd welke partij men bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen heeft gestemd (een van de ijkvragen voor dergelijke onderzoeken). Vervolgens is de vraag gesteld wat men zou stemmen als er vandaag Tweede Kamerverkiezingen zouden geweest zijn. Dat geschiedt dan in de versie waarop Inter/View-NSS dat doet (dus via spontane herinnering). Vervolgens is aangegeven dat de groep Wilders ook aan de verkiezingen deel neemt en gevraagd welke keuzes men dan zou maken (dus een geholpen manier van vragen). Ten slotte is gevraagd of men de Groep Wilders een kans geeft op een stem.

Hieronder treft u de resultaten aan, vergeleken met de gepubliceerde cijfers van de Politieke Barometer en die van Peil.nl van dit weekend.

Peiling politieke voorkeur 5 - 7 november					
<i>in zetels Tweede Kamer</i>	Verk. 2003	Polit. Barom.	Team Vier Spontaan	Peil.nl	Team Vier Geholpen
CDA	44	29	29	28	27
PvdA	42	55	56	52	54
VVD	28	25	21	17	19
LPF	8	2	1	1	1
Groen Links	8	10	9	9	8
SP	9	12	16	14	14
D66	6	3	5	3	3
ChristenUnie	3	5	3	5	5
SGP	2	2	2	2	2
Partij voor de Dieren	0	0	0	1	0
Groep Wilders	0	7	8	18	17
Totaal	150	150	150	150	150

Bij steekproefonderzoek kunnen kleine verschillen toegeschreven worden aan het feit dat het steekproeven zijn. Heel duidelijk echter is het grote verschil bij de Groep Wilders als Team Vier spontaan meet (8 zetels) of geholpen (17 zetels). En het is heel duidelijk dat het grote verschil tussen de Politieke Barometer en Peil.nl toegeschreven kan worden aan het fundamentele verschil om de politieke voorkeur spontaan te meten of geholpen.

(Daarnaast zijn er ook nog wat andere methodologische factoren die een rol kunnen spelen bij de verschillen, zoals het telefonisch niet willen melden van politiek incorrect gedrag. Maar op die effecten wordt hier verder niet ingegaan).

Op een andere manier kan ook aangegeven worden wat het gevolg is van het verschil tussen “spontane” en “geholpen” herinnering.

De belangrijkste tabel voor mij bij het verkiezingsonderzoek is de zogenaamde “overgangstabel”. Daarin staat aan de bovenkant het kiesgedrag bij de laatste Tweede Kamerverkiezing en aan de zijkant de partij die men nu zou stemmen. Door dat van week tot week te vergelijken kan men een goed indruk krijgen wat er onder het electoraat speelt. Voor

een paar groepen kiezers worden de resultaten getoond van het onderzoek van Team Vier (de "geholpen" vraag

Overgangentabel huidig stemgedrag naar Tweede Kamerverkiezingen 2003								
<i>in percentages</i>	Allen		CDA bij TK2003		PvdA bij TK2003		VVD bij TK2003	
	Team Vier	Peil.nl	Team Vier	Peil.nl	Team Vier	Peil.nl	Team Vier	Peil.nl
CDA	13	13	58	54			3	2
PvdA	25	24	11	7	81	78	3	5
VVD	9	9	2	3	2	1	52	46
LPF	1	1						1
SP	7	8	1	4	1	6	1	1
Groen Links	4	4			1	3		1
D66	2	2			2	2	1	2
ChristenUnie	1	2		2				
SGP	1	1						
Partij voor de Dieren		1		1				
Groep Wilders	8	9	9	10	3	3	17	22
weet niet/stemt niet	29	26	20	19	9	7	23	20
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100

Uit deze tabel blijkt ook de sterke mate van overeenkomst tussen het telefonisch onderzoek met behulp van de gesloten herinnering m.b.t. de Groep Wilders en de normale meting van Peil.nl (het feit dat de mate van trouw om dezelfde partij te kiezen als men in 2003 heeft gekozen via Peil.nl wat lager is dan via de telefoon is toe te schrijven aan het feit dat het bewezen is dat bij telefonisch onderzoek naarmate de verkiezingen verder afgelegen zijn een klein deel van de kiezers niet meer zeggen de partij die ze echt gestemd hebben, maar de partij die ze nu zouden stemmen. Dit is niet opzettelijk, maar een gevolg van de werking van het geheugen. Omdat bij het onderzoek van Peil.nl bij een behoorlijk deel van de respondenten de keuze in 2003 ook echt is vastgelegd is de omvang van de verschuivingen bij Peil.nl gemiddeld wat groter).

Dat de Groep Wilders een groot potentieel heeft onder het electoraat blijkt ook uit de beantwoording van de vraag of men de Groep Wilders een kans geeft op een stem. Bij Peil.nl is de score 27% en via de telefoon bij Team Vier is de score vrijwel gelijk (25%). Ook hier lijken de patronen die gevonden worden bij het onderzoek dat via de telefoon is uitgevoerd sterk op het onderzoek via Peil.nl. Onder de VVD-kiezers van de Tweede Kamerverkiezingen van 2003 bijna de helft aan Groep Wilders een kans geven op een stem. Bij CDA-kiezers uit 2003 is dat ongeveer 30%. Van de LPF-kiezers uit 2003 geeft ruim 60% aan de groep Wilders een kans te geven. Ook dit geeft de sterke electorale positie van dit moment aan van de Groep Wilders.